

- ner som har oppholdt seg utenfor landets grenser og som er innlevert for hjemsendelse gjennom de norske konsulater?»
9. Representanten Hønsvalds forslag (omdelt særskilt).
 10. Spørsmål fra representanten R o m u n d s t a d: «Er Riksstyret merksam på at det er store mengder poteter (og gulerøter) sume stader i landet som ikkje finn avsetnad til matbruk her heime. At det er spørsmål etter potet frå utlandet, og at noko no straks må gjerast for avsetnaden dersom det ikkje skal koma store atterslag på åkerarealet komande vår? I samanheng med dette siste blir spurt:
 1. Korleis er stoda m. u. t. produksjon, innførsle og rettidig fordeling av kunstgjødsel, kalk, hjelpemidlar mot ugras og silovæske til komande sesong?
 2. Når kjem dei prisar på jordbruksvarer som var lova avgjort for våronnplanar må vera fastlagt?»
 11. Innstilling fra sosialkomiteen om vedtak fra den Internasjonale Arbeidskonferanse i Paris 1945 (innst. S. nr. 33).
 12. Interpellasjon fra representanten Chr. S. Oftedal: «Kan lagre av ukurante matvarer her i landet nyttes til å lindre nøden ute?»
 13. Referat.

Dessuten forelå følgende to tilleggsdagsordener:

1. Innstilling fra Stortingets presidentskap om overførte beløp og nyopprettede stillinger m. v. på statsbudsjettet 1945—46 (innst. S. nr. 38).
2. Innstilling fra militærkomiteen om overtaking av langvarig leiekontrakt for Belgrave Square 25, London (innst. S. nr. 39).

Presidenten: Representanten H a r e i d e, som har vært permittert, har atter tatt sete.

Det foreligger et permisjonsandragende fra representanten Arthur S u n d t, sålydende:

«Stortingets presidentskap.

For som kst. statsadvokat å kunne avvikle de berammede lagmannsting for Bergen og Hordaland, tør jeg be om permisjon fra 18 mars til 12 april d. å. Det gjelder saker jeg selv har forberedt, og stedfortreder kan f. t. ikke skaffes.

Offentlige interesser, bl. a. hensynet til tiltalte som har sittet lenge fengslet, gjør permisjonen uomgjengelig nødvendig. Jeg tør be varamann innkalt.»

Etter forslag av presidenten besluttet enstemmig:

1. Saken behandles straks.
2. Andragendet innvilges.
3. Varamannen, soussjef Bjarne Peder Olai S æ v e r u d, innkalles for å ta sete under representantens permisjon.

Presidenten: Videre foreligger det følgende permisjonsandragende fra representanten J o h a n n e s O l s e n:

«Herved tillater jeg meg å søke om permisjon fra Stortinget fra den 25 ds. og inntil påskeferien. På grunn av de meget sannsynlige avsetningsvanskeligheter for fisk i den siste del av Lofot-sesongen og den nødvendige planlegging av omsettinga for vårtorskefisket i Finnmark er styremøte i Norges Råfisklag berammet til 2 april d. å.

Undertegnede som er styreformann i laget er av lagets salgsstyre anmodet om å være til stede og lede dette for fiskeriene så viktige møte.»

Etter forslag av presidenten besluttet enstemmig:

1. Saken behandles straks.
2. Andragendet innvilges.
3. Varamannen, arbeider Isak William M i k k e l s e n, innkalles under representantens fravær.

Statsråd H a u g e overbrakte 5 kongelige proposisjoner som senere referertes (se nedenfor side 320 og under Referat).

Spørsmål om tiltale mot tidligere stortingsmann Førre.

Presidenten: Stortingets presidentskap fikk den 10 september fra daværende stortingsmann Kr. Berg en skrivelse av 4 september 1945 som presidenten skal referere:

«Stortingets presidentskap, Oslo.

Ad stortingsmann Førre, Haugesund.

I november 1940 oppnevnte Sosialdepartementet og Handelsdepartementet en komité for å utrede forskjellige spørsmål vedrørende fiskerinæringen.

Blant komiteens medlemmer var bl. andre også stortingsmann Førre, Haugesund.

I komiteens innstilling er herr Førre sammen med herrene Harsem, Hammarøy og Halvard Olsen fremkommet med en uttalelse — som vedlegges — og som må rammes av landsvikeranordningen og således gjøre hr. Førre uskikket å møte på Stortinget.

Jeg vedlegger denne uttalelse så presidentskapet kan foreta det nødvendige skritt til å utelukke herr Førre fra Stortinget.

Komiteens innstilling i sin helhet vil presi-

denskapet antagelig kunne få ved henvendelse til Handelsdepartementets Fiskerikontor. Innstillingens tittel er:

«Innstilling fra Fiskerikomiteen av 25 november til 11 desember 1940.»

Når jeg ikke opptok dette spørsmål under Stortingets samling juni—juli d. å. var grunnen den at jeg ikke da var oppmerksom på saken. Det ble jeg først etter min hjemkomst hvor jeg fant innstillingen i mitt arkiv.

Ærbødigst

Kr. Berg, stortingsmann.»

Presidentskapet fant ikke å kunne foreta noe før saken var nærmere undersøkt, og sendte saken til riksadvokaten. Denne har så sendt den til statsadvokaten i Rogaland, som i sin skrivelse tilbake til riksadvokaten gjør gjeldende at Førre bør settes under tiltale etter landssvikanordningen. Deretter har riksadvokaten i en påtegning til Stortingets presidentskap, som jeg skal referere, uttalt seg slik:

«Sendes med vedlegg til Stortingets presidentskap til orientering og retur hit.

Fhv. stortingsmann Ingvald Førre har ved sine uttalelser som medlem av Fiskerikomiteen, innstillingens s. 2—3, vist dårlig nasjonal holdning. Men jeg antar ikke at disse uttalelser bør foranledige noen strafforfølgning mot ham. Uttalelsene har, såvidt vites, ikke vært utnyttet i propagandaøyemed, og de er ikke etterfulgt av noen straffbar handling.

Riksadvokatembetet, den 21 februar 1946.
Sven Arntzen.»

Presidentskapet har funnet det riktig å referere denne riksadvokatens skrivelse til presidentskapet, med den korte redegjørelse som presidenten her har gitt for saken. Sakens dokumenter vil bli tilbakesendt riksadvokaten.

Generalsekretær Trygve Lies stortingsmandat.

Presidenten: Fra generalsekretær i De Forente Nasjoner, Trygve Lie, har det foreligget for presidentskapet en skrivelse angående hans stortingsmandat. Presidentskapet bad i den anledning professor Castberg om hans uttalelse, og presidenten skal referere hva professor Castberg har skrevet:

«Det må ansees for gjeldende norsk statsrett at en stortingsrepresentant som taper sin stemmerett, dermed taper sin valgbarhet og følgelig også sitt stortingsmandat. Stemmeretten er i følge Grunnlovens § 61 en betingelse for valgbarheten. Og valgbarhet er ikke bare en betingelse for å kunne velges, men

også en betingelse for å kunne beholde det stortingsmandat man har. Jeg henviser for såvidt til *A s c h e h o u g*: Norges nuværende statsforfatning, 2. utg., 1891, s. 456. *C a s t b e r g*: Norges statsforfatning, 1935, I, s. 323—4.

Generalsekretær Trygve Lie må ansees for nu å være uten stemmerett i noe valgdistrikt i Norge. Han er ikke lenger valgbar og må ansees for å ha tapt sitt stortingsmandat, for den tid stemmerettstapet varer. Han er ganske visst fremdeles utvilsomt norsk statsborger. Hans ansettelse som generalsekretær i De Forente Nasjoner kan heller ikke likestilles med å gå «i fremmed Magts Tjeneste» (Grunnlovens § 53 b). De Forente Nasjoner er ikke en «fremmed Magt», men en internasjonal organisasjon som den norske stat selv tilhører. Og hr. Lies overtagelse av generalsekretærstillingen er skjedd med den norske regjeringens billigelse. Så allerede av den grunn har Grunnlovens § 53 b ingen anvendelse i dette tilfelle.

Heller ikke har det noen betydning i denne forbindelse at generalsekretæren overensstemmer med forslag fra «The Preparatory Commission» har avlagt ed om at han vil oppfylle sine tjenesteplikter og innrette sin opptreden ene og alene med De Forente Nasjoners interesser for øye. Generalsekretæren og hans stab skal ifølge art. 100 i F. N.'s forfatning hverken «søke eller motta instruksjoner fra noen regjering eller noen myndighet utenfor organisasjonen». Deres rettslige stilling er i denne henseende ikke annerledes enn en internasjonal dommers.

Når generalsekretær Lie allikevel må ansees for å ha tapt stemmerett, valgbarhet og stortingsverv, er det etter min oppfatning ene og alene fordi han, etter hva det opplyses, nu ikke lenger har fast bolig noe sted i riket. Dermed går stemmerett, valgbarhet og stortingsverv tapt. Der henvises herom til *C a s t b e r g*: Norges statsforfatning, I, s. 324.

Jeg unnlater ikke å presisere i samme forbindelse at stortingsvervet må kunne overtas igjen, om stemmeretten gjenvinnes i løpet av stortingsperioden. Også herom henviser jeg til Norges statsforfatning, I, s. 324—5.

Oslo, den 6 mars 1946.

Frede Castberg.»

Presidentskapet foreslår:

«Idet Stortinget gir sin tilslutning til professor Frede Castbergs standpunkt, vedlegges uttalelsen protokollen.»

Votering:

Presidentskapets forslag ble enstemmig vedtatt.